

BİR ÜSTÂD-I ÂLEM: MEHMED FUAD KÖPRÜLÜ

Hasan Hüseyin GÜNEŞ*

“Collingwood’un söylediği gibi, mademki tarihçi kişilerin akıllarından neler geçmiş olduğunu zihninde yeniden oluşturmak zorundadır, okur da kendi payına tarihinin zihninden neler geçtiğini yeniden oluşturmalıdır.”¹ Carr, Collingwood’a yaptığı bu atıfla tarihçiye yol göstermektedir. Şunu söylemek istemektedir aslında; tarihi anlamak istiyorsanız, önce tarihçiyi anlamaya ve tanımaya çalışın. Bu pusula ile hareket edildiğinde ilk soru, *tarihin ne olduğu* değil *tarihinin kim olduğu*dur. Buna binaen “*tarih, tarihinin yaptığı iştir*”² denilebilir.³

Bu yazı her ne kadar böyle bir amaçla -tarihi anlamak için tarihçiyi tanımak- yazılmış olsa da konu edilen tarihinin büyüklüğü ve bu satırları yazanın bu anlamdaki küçüklüğü, bunu hakkıyla yerine getirmeye ilk engeli teşkil etmiştir. İkinci engel ise, bu yazıyı hazırlamak için gereken zamanın kifayetsizliğidir. Zira Fuad Köprülü gibi tarih ilminde mütebahhir bir üstadın

* Afyon Kocatepe Üniversitesi Tarih Bölümü.

¹ Edward Hallet Carr, *Tarih Nedir?* İletişim Yay., İstanbul 2005, s. 27.

² Aşıkpaşazade örneği üzerinden misal verecek olursak; O, sultana yararlı hizmetlerde bulunmuş, özellikle Rum adası Eğriboz’un fethinde faydalı olmuş, Üsküdar’a bir cami yaptırmış Rum Mehmed Paşa’ya karşı tarihinde, eline geçen her fırsatta düşmanca tutumunu ortaya koymuştur. Aşıkpaşazade’ye göre Rum Mehmed Paşa, sultanın devlet ileri gelenlerine ulemaya ve şeyhlere ihsanda bulunmasında en büyük engeldi. Ona karşı kini öyle büyüktür ki ölümünü şu cümleyle anlatır: “*Sonunda kendisini bir köpek gibi boğdular.*” Ayrıntı için bkz. Halil İnalçık, “Aşıkpaşazade Tarihi Nasıl Okunmalı?”, *Söğütten İstanbul’a*, (Derleyenler: Oktay Özel-Mehmet Öz), İmge Yay., Ankara 2000, s.119-145.

³ Tarih biliminin birçok ideolojiye tarihsel köken arama hususunda kullanılageldiği aşıkârdır. Bu tutum subjektifliği haliyle ön plana çıkarmaktadır. Buna bir de popüler kültürün sunum tarzı eklenince söylenen hangi şeyin veya yazılan hangi konunun tarihsel olarak ortaya konulduğu şüpheli bir hal almaktadır. Bu problemi aşmanın en etkin yolu olmalı tarihçiyi tanıma. Aksi takdirde tarihçi zannedilen şahısların uğraşları Catrine Morland’ın şu sözünün kapsamına girecektir: “*Böylesine can sıkıcı olması hep tuhafıma gidiyor, çünkü çoğu uydurulmuş olmalı*”(Northanger Abbey, bl. XIV’ ten alıntıyla Carr, a.g.e., s.5.)

tanıtım yazısını yazmak oldukça zorlayıcıdır. Tabii bunun gerçekleşebilmesi şüphesiz eserlerinin tamamının, hakkı verilerek okunması ile mümkün olacaktır ki bu yazı bunu ifa etmekten çok uzaktır.

Bu engellere rağmen yazıda takip edilen metot hakkında şunu söylemek gerekir. Uzun uzadıya Köprülü'nün hayatını anlatmaktan sakındık. Yazının sonunda "M. Fuad Köprülü Kronolojisi" bölümünde hocanın hayatındaki önemli kesitler, kronoloji takip edilmek suretiyle verildi. Bu şekilde gözardı edilmemesi gereken hayatı da anlatıldı. Daha çok Köprülü hocanın tarihçiliği ve fikriyatı, en tanınmış eserleri üzerinden yola çıkılarak izah edilmeye çalışıldı.

Bir müzisyen, ressam, sporcu gibi tarihçi de istidadına doğuştan sahiptir. Tarihçi olunmaz yani, tarihçi doğulur.⁴ Bu nedenle Köprülü hocanın tarihle alakasının nasıl başladığı, bu dala hangi saiklerle ilgi duyduğu gibi soruları sormak yerine, biz burada neden tarih alanında yazma ve bilimsel eserler ortaya koyma ihtiyacı hissettiği gibi soruları ele almanın daha sağlıklı olacağı kanaatindeyiz.

Türkiye'de tarih üzerine iki dönemde ciddi bir şekilde düşünülmüş, kafa yorulmuştur. Bunların ilki 1930'lu yıllara ve sonrasına, ikincisi ise 1980'li yıllara rastlamaktadır.⁵ Köprülü hocanın ömrü ilk evreye tekabül etmektedir. İmparatorluğun dağılmasıyla neticelenen XX. yüzyılın bu ilk yılları, Türkçülük anlayışını öne çıkardığı gibi, Batı tarzı tarih yazımı da ülkemize tanınmaya başlamıştı. Dağılan imparatorluğun ardından Anadolu, Mustafa Kemal'in önderliğinde "milli devlet" şuuruyla yeniden yapılanma sürecine girdi. Atatürk, özellikle 1930'lu yıllarda tarihle yakından ilgilendi. Türkiye Cumhuriyeti'ni ulus devlet olarak inşa sürecinde tarihe büyük bir önem verdi.⁶ Sosyolog Ziya Gökalp, Türk Milliyetçiliğini Atatürk'ünden farklı olmakla birlikte evvelden dile getirmişti. Gökalp de bir ulus ruhu oluşturmak için Türkiyâta, şiiire, sosyolojiye müracaat etmişti.⁷ Gökalp, henüz yirmi üç yaşındaki Köprülü'nün 1913'te Halid Ziya Uşaklıgil'in istifasıyla boşalan İstanbul Darülfünunu (Üniversitesi) Müderrisliğine (Profesörlük) tayin edilmesinde önyak oldu. Böylece Köprülü, sahip olduğu cevherin farkına varılmasıyla ilmi çalışmalarını

⁴ "Prof. Dr. İlber Ortaylı ile Tarih ve Biz Üzerine Konuşmalar", *Karadeniz Teknik Üniv. Dergisi*, Sayı: 11, Yıl: 4, s. 34. (Söyleyişi kimin yaptığı belirtilmemiş).

⁵ Peter Burke, *Fransız Tarih Devrimi: Annales Okulu*, (çev. Mehmet Küçük), Doğu Batı Yay., Ankara 2002, Kurtuluş Kayalı'nın Türkçe baskıya önsüzünden, s. 8.

⁶ Mehmet Öz, "Tarih ve Tarihçiliğimiz Üzerine Bazı Düşünceler", *Muhafazakâr Düşünce, Tarih I*, Yıl: 2 Sayı: 7, s. 70.

⁷ Avram Galanti, *Türklük İncelemeleri*, Yeditepe Yay., İstanbul 2004, s. 149-151.

oluşturacağı elverişli bir ortam buldu ve sonradan her biri sahasında uzman hocaların yetişmesini sağladı.

Aslında o yıllarda Köprülü haricinde diğer bazı tarihçiler de bulunmaktaydı. Halil Edhem (1861–1938) gibi... O, Batı metotlarıyla Osmanlı-Türk kültürünün sürecini başlatanlardandı. Mustafa Kemal, *Türk Tarih Kurumu*'nu kurmak istediğinde Köprülü ile birlikte o da kurucular arasında bulunmuştu.⁸ Diğer bir isim ise Ahmet Refik Altınay'dır. (1882–1937). O da tarihin sadece siyasi yönünü ele almamış, sosyal ve ekonomik tarihle de ilgilenerek modern tarihçiliğin ülkemizdeki ilk uygulayıcılarından olmuştur.⁹ Köprülü'nün kendiyile çağdaş bu büyük hocalardan farkı Türk ilmini, beynelmilel bilim camiasında hakkıyla temsil eden ve çalışmaları Avrupa tarafından da hak ettiği şekilde karşılanan bir bilim adamı olmasıdır. Maalesef çağdaşları bilim adamlarından hiç kimse onun kazandığı mevki, uluslararası bilim dünyasında kazanamadı. Bu nedenle hocaya *üstâd-ı âlem* demek yanlış olmasa gerek.

İstanbul Darülfünunu Müderrisliğine geldiği yıl *Türk Edebiyatı Tarihinde Usul* adlı çok önemli makalesini *Bilgi Mecmuası*'nın ilk sayısında neşretti. Fransız ilmî metotlarından ve şahsi araştırmalarından istifade ederek hazırladığı bu makalesiyle, Türk Edebiyatı tarihinin çağdaş bir ilmi metotla nasıl yazılacağını / yazılabileceğini gösterdi.¹⁰

Türkçülük-Milliyetçik akımlarının tesiriyle çalışmalarını Türkiyat sahalarında yoğunlaştıran Köprülü, *Milli Tettebular Mecmuası*'nın birinci ve ikinci cildindeki *Türk Edebiyatında Âşık Tarzının Menşe ve Tekâmülü Hakkında Bir Tecrübe* ve *Türk Edebiyatı'nın Menşei* başlıklı tetkiklerini neşretti. “Âşık Edebiyatı İncelemesi” sayılan bu yazısıyla milli kültürden ne anlaşılması gerektiği üzerinde durdu. Şifahî (ağız yoluyla, yazısız) halk edebiyatıyla, klasik havâs edebiyatı arasındaki kesin ayrılığı ele aldı. Şuarâ tezkerelerinde bu edebi türe dair hiçbir kayda rastlanmadığına dikkat çekerek, üst tabakadaki sanatkârların “halkın zevkini, rağbetini, temayülünü” düşünmediklerini vurguladı.¹¹

⁸ Halil İnalçık, “Türkiye’de Modern Tarihin Kurucuları”, *Muhafazakâr Düşünce, Tarih I*, Yıl: 2 Sayı: 7, s. 4.

⁹ A.g.m., s. 6.

¹⁰ Fevziye Abdullah Tansel, “Memleketimizin Acı Kaybı”, *Belleten*, XXX, no: 120, Ekim 1966, s. 623.

¹¹ İnalçık., a.g.m., s. 13.

Köprülü, halk edebiyatını öz Türk Kültürü'nün temeli saydığından âşık tarzı, tasavvuf ve tekke edebiyatı vb. konularda çalışmalarını sürdürdü ve başlıca temsilcilerinin biyografileri üzerinde çalışmalar yaptı. 1929'dan itibaren bu sahada başladığı çalışmalarını iki cilt halinde *Türk Saz Şairleri Antolojisi* adıyla topladı. Ayrıca, *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*'nin birinci fasikülünü neşrederek burada, *Abdal ve Abdallar* üzerine yazılar yazdı.¹²

Halk edebiyatı ve edebiyat tarihi çalışmalarının yanında hocanın hukuk tarihi sahasında da çalışmalar yaptığı bilinmektedir. 1931 yılında *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*'nı çıkarmaya başladı. "Bizans Müesseslerinin Osmanlı Müesseselerine Tesirine Dair Bazı Mülahazalar" adlı önemli çalışmasını burada neşretti. Bu eserinde, Osmanlı müesseselerinin tamamen Bizans'tan menkul müesseseler ile devam ettiğini savunan oryantalist bakış açısına ciddi tenkitlerde bulundu. Türk-İslam devletlerinin kamu hukuku kurumlarıyla Osmanlı arasındaki sürekliliğe değindi. Avrupa ilim camiasında önemle karşılanan bu çalışma İtalyancaya çevrilmesinin yanında, Avrupa'nın önemli ilmi dergilerinde özet olarak neşredildi. Türk hukuku hakkındaki çalışmalarını sürdüren Köprülü, 1937'de "Orta Zaman Türk Hukuki Müesseseleri, İslâm Âmme Hukukundan Ayrı bir Türk Âmme Hukuku Yok mudur?" adlı önemli bildirisini *II. Türk Tarih Kongresi*'nde okudu. Ayrıca *Vakıflar Dergisi*'nde de vakıf müessesesini, hukukunu ve tarihi seyrini ele alan makaleler neşretti.¹³

Köprülü'nün din tarihi hakkındaki mühim eseri, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* adlı çalışma Türk Kültür tarihine de ışık tutmaktadır. Bu başyapıt hakkında Fransız oryantalisti Cl. Huart'ın şöyle bir değerlendirmesi vardır: "Garbî Avrupa üniversitelerinde öğretilen tarihî ve edebî intikadın en sıkı usûllerinin burada tatbik edildiğini hayranlıkla görüyoruz."¹⁴ Bu eserin önemi, Türk din tarihi araştırmalarını başlatmış olmasındadır. Tabii hocanın bu alandaki çalışmaları bununla kalmadı. İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi'ndeki *Türk Tarih-i Dinisi* dersleriyle devam etti. Köprülü, sonradan elde ettiği bulgular nedeniyle *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*'da ileri sürdüğü bazı tezlerden vazgeçmişse de Cl. Huart'ın ifade ettiği gibi, eserin asıl değeri tenkit ve metot usullerinin tatbikindedir. Zira çalışmanın birinci bölümü

¹² A.g.m., s. 19.

¹³ A.g.m., s. 19.

¹⁴ A.g.m., s. 17.

her ne kadar Ahmed Yesevi'yi işliyor gibi görünüyorsa da aslında Selçuklu dönemi din tarihini bir bütün olarak ele almaktadır.¹⁵

Çalışmanın ikinci bölümü Yunus Emre'ye ayrılmıştır. Atatürk sonrasında 1940'lı yıllarda başlayan hümanist eğilimli yaklaşımda Yunus'un, İslami kültürden çok Eskiçağ Anadolu'sunun etkisinde kaldığı tezi hâkimdi. Oysa Köprülü, klasik İslam görüşleriyle, İslam sufiliğini, geleneksel Türk zevkini Yunus'un yeniden yorumladığını ve klasik tasavvuf esaslarıyla Türk halk İslam'ının sentezini oluşturduğunu savundu.¹⁶

Türk din tarihi hakkındaki çalışmalarını sürdüren üstat, *Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası*'nda peş peşe üç sayı halinde neşredilen ve ne yazık ki ancak Beylikler dönemine kadar gelebilen *Anadolu'da İslamiyet* adlı bitmemiş makalesinde, Selçuklular ve Beylikler dönemi din ve tasavvuf tarihini sentetik bir tarzda yazdı ve genel bir bakış sundu. Makalenin değeri Anadolu Selçuklu döneminin din ve tasavvuf tarihi çalışmalarının metodunu ihtiva etmesinde yatmaktadır. Her başlığı bir monografiye konu olabilecek bu çalışma, Türkiye din ve tasavvuf tarihinin köklerini / kökenlerini, ana gelişme doğrultusunu, bazı mühim meseleleri çok genel ve yukarıdan bir bakışla ele almaktadır. Köprülü, kullandığı kaynakları dipnotlarda uzun uzun anlatarak bu sahada çalışacak araştırmacılara yol göstermiştir.¹⁷

Köprülü, *Anadolu'da İslamiyet* adlı makalesini aslında Franz Babinger'in *Anadolu'da İslamiyet: İslam Tetkikatının Yeni Yolları* adlı makalesine tenkit olarak kaleme aldı. Babinger, Mâveraunnehr'in hiçbir zaman ciddi anlamda Sünnileşmediği, İran'ın hiçbir zaman Ehl-i Sünnet toprağı olmadığı, Anadolu Selçuklularının Sünni değil Şii olduğu vb. tezleri savunmaktaydı. Köprülü bir kez daha Oryantalist bakışın doğruyu yansıtmadığını ispatladı.¹⁸

¹⁵ Ahmet Yaşar Ocak, *Türk Sufiliğine Bakışlar*, "Türkiye'de Anadolu Selçukluları Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmaları Hakkında Bazı Düşünceler", İletişim Yay., İstanbul 1996, s. 26. Elde ettiği bulguları yeniden ele alarak *İslam Ansiklopedi*'ne "Ahmed Yesevi" maddesini yazan Köprülü, burada değişen tezlerini dile getirmiştir. Bkz. M. Fuad Köprülü, "Ahmed Yesevi", *İ.A.*, I, 210-215; A. Yaşar Ocak, *a.g.e.*, "Türk Kültüründe Ahmed Yesevi : Hayatı, Şahsiyeti, Mesajı ve Etkileri", s. 31-50. Ocak, bu makalesinde Ahmed Yesevi hakkında bilinenlerin hala Köprülü'nün bulgularından öteye geçemediğine dikkat çekmektedir. Ocak, aynı fikirleri şu makalesinde de dile getirmiştir: A. Yaşar Ocak, *a.g.e.*, "Anadolu Sufiliğinde Ahmed-i Yesevi ve Yesevilik Problemi", s. 51-63.

¹⁶ A. Yaşar Ocak, *a.g.e.*, "Türkiye'de Yunus Araştırmaları Üzerinde Genel Bir Değerlendirme ve Yunus Emre Problemi", s. 100-101.

¹⁷ A. Yaşar Ocak, *a.g.e.*, "Türkiye'de Anadolu Selçukluları ..." s. 26.

¹⁸ Mehmet Öz, "Anadolu'da İslamiyet" Fuat Köprülü ve Sonrası", *Muhafazakâr Düşünce, Tarih II*, Yıl: 2 Sayı: 8, s. 10-11.

Köprülü'nün batıda ses getiren bir diğer çalışması hiç şüphesiz yine Oryantalist zihniyetle Herbert Adams Gibbons tarafından kaleme alınan *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluşu* eserine tenkit çalışmasıdır. Gibbons, kitabında Osmanlı devletinin Türk ve Rumlardan müteşekkil -Türk sayılamayacak- yeni bir zümre tarafından kurulduğu merkezli bir tez ortaya atmıştı.¹⁹ Köprülü, davet edildiği Fransa'da konuyu üç konferans halinde ele aldı. Oryantalistler tarafından konunun ne kadar sığ bir şekilde değerlendirildiğini ortaya koydu.²⁰

Köprülü, öncelikle konunun ele alınışında kaynaklardan gereği gibi istifade edilmediğini ele aldı. Kuruluş meselesinde XIII.-XIV yy. Anadolu'sunun içtimai ve iktisadi yapısının büyük bir önem arz ettiğine dikkat çekti. Hocanın meseleye etraflı yaklaşım yanlışlıkları muhkem bir şekilde tenkit ettiği Avrupa ilim camiasında büyük ses getirdi.²¹

Köprülü, görüldüğü üzere çalışmalarını Türkiyat sahasında yoğunlaştırmıştır. Onun çalışmalarına hiç şüphesiz Ziya Gökalp tesirinde kaldığı Türkçülük anlayışı yön vermiştir. İlk etapta onun bu Türkçülüğü Osmanlıcılıktan da kopmuş değildir. Sonrasında ise görüşleri Turancılığa kaymıştır. Nitekim 1918 yılındaki “Türkçülüğün Gayesi” adlı yazısındaki şu satırları buna işaret etmektedir: “*Türkçülüğün esası, Osmanlı hududunun ister haricinde ister dâhilinde olsun, Türkleri hiçbir surette birbirinden ayırmamak ve Türk milletinin-mahalli menfaatinin fevkinde- umumi bir menfaati olduğuna inanarak ona çalışmak demektir.*” Tabi Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte fikirlerinde de değişim gerçekleşen Köprülü, 1932 Temmuzunda Ankara'da gerçekleştirilen I. Türk Tarih Kongresi'nde Türk Tarih Tezi'ne de karşı çıkarak bilimselliği öne çıkardı. Nitekim Afet İnan'ın “Tarihten Evvel ve Tarih

¹⁹ Ayrıntı için bkz. Herbert Adams Gibbons, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluşu*, 21. Yüzyıl Yay., Ankara 1998. Kitabın sonunda Köprülü'nün bu teze tenkitleri de hülasa bir surette verilmiştir.

²⁰ Kuruluş meselesi başka Fr. Giese, P. Wittek ve başka Oryantalistler tarafından da ele alınmıştır. Ancak çalışmaları mütalaa edildiğinde meseleyi sadece bir nedene dayandırma gayreti içerisinde oldukları müşahede edilir. Ayrıntı için bkz. *Söğüt'ten İstanbul'a*, (Derleyenler: Oktay Özel-Mehmet Öz), İmge Yay., Ankara 2000. Bu derlemedeki makalelerde Wittek'in tezi yer almamaktadır. Wittek için bkz. Paul Wittek, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu*, Pencere Yay., İstanbul 2000. Wittek, tezinde Osmanlı kuruluş meselesini gaza ve uç hayatı çerçevesinde ele almaktadır.

²¹ Ayrıntı için bkz. M. Fuad Köprülü, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, TTK Basımevi, Ankara 1959.

Fecrinde” tebliğini, kaynakların yetersizliği ve tarihi devirlere ait olması nedeniyle Türk Tarih Tezi’nin tarih öncesine dayandırılmayacağını savundu.²²

Son olarak, ilim camiasına Prof. Dr. Akdes Nimeti Kurat, Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen, Prof. Dr. Halil İnalçık ve Prof. Dr. Neşet Çağatay gibi önemli isimleri yetiştiren Köprülü’nün eserleri incelendiğinde *Annales Tarih Ekolü*’nün sosyal tarih anlayışı çerçevesinde eserler verdiğine dikkat çekmek isteriz. Ancak bu tanıtım yazısını hazırlarken buna hemen hemen hiç değinilmediğini gördük.²³ Oysa ülkemizde *Annales Tarih Ekolü*’nün ilk mümessili kabul edilen Ö. Lütfü Barkan,²⁴ *Ülkü Mecmusu*’ndaki Osmanlı toprak rejimi ve miri arazi rejimi ile ilgili yazılarını tahrir defterlerine dayanarak Köprülü ile beraber neşretmiştir.²⁵ *Annales Tarih Ekolü*’nün bir mensubu olarak ister zikredilsin ister zikredilmesin Köprülü’nün çalışmaları tüm dünyada sosyal tarih alanında ses getirmiş ve onu bir *üstâd-ı âlem* olarak bizlere tanıtmıştır.

M. FUAD KÖPRÜLÜ KRONOLOJİSİ*

4 Aralık 1890: İstanbul’da Sultan Mahmud türbesi karşısındaki konakta doğdu.

1907: Mekteb-i hukuk’a (Hukuk Fakültesi) devam etmiş, Fransızca öğrenmiştir. Hocaların kifayetsizliğinden yakınan Köprülü, fakülteyi devamı zaman kaybetmek olarak değerlendirir ve bir diploma uğruna bunu göze alamaz ve 1910’da fakülteden ayrılır.

²² Ercüment Kuran, “Fuad Köprülü’nün Milliyetçiliği”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, Konya 1997, s. 243–248. Makale, Köprülü’nün milliyetçiliği ve değişim safhalarını ele almaktadır.

²³ Melek Delilbaşı, bir makalesinde buna işaret etmiştir. Bkz. Melek Delilbaşı, “Geçmişten Günümüze Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı”, *D.T.C.F 66. Kuruluş Yıldönümü Ana Kitabı*, Ankara Üniv. Yay., 2001, s. 298.

²⁴ Bu kabulleniş Barkan’ın, Febvre ve Bloch’un öğrencisi olması ve Braudel’in 1949 tarihli *Akdeniz Dünyası* çalışmasına bir tanıtım yazısı yazmasından kaynaklanmış olmalı.

²⁵ *Tarihçilerin Kutbu: “Halil İnalçık Kitabı”*, (Söyleşi: Emine Çaykara), Türkiye İşbankası Yay., İstanbul 2005, s. 85.

* Şu kaynaklardan istifade edilerek hazırlanmıştır. M. Fuad Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları-2*, Akçağ yay., Ankara 2004. monografisine oğlu Orhan Köprülü’nün önsözü bkz. s. 9-15; Fevziye Abdullah Tansel, a.g.m., s. 633-635.

1908: Neşriyat hayatına atılır. 13–14 yaşlarında şiir yazımıyla iştilal eden Köprülü, Hukuk tahsili esnasında *Mehâsin* ve *Servet-i Fünûn* dergilerinde, *Tanîn* gazetesinde bu şiirleri yanında sosyoloji, sanat ve tenkit yazıları kaleme aldı. Bunların yanında Dr. Gustave Le Bon'dan (*Siyaset ve Müdâfaa-ı İctimaiye*), Henri Becque'den (*Paris Kadını* adlı üç perdelik komedi) dilimize çevirdiği eserler kitap halinde basıldı. Şiirleri ve fikri yazıları olumlu tepkiler aldı ve bu sayede genç yaşlarda tanındı.

1910: Üç yıl süreyle vekaleten Mercan ve Kabataş liselerinde edebiyat; İstanbul Lisesi'nde Türkçe ve edebiyat; Galatasaray Lisesi'nde edebiyat hocalığı yaptı.

Liselerin Edebiyat programları ilk defa onun köprülü tarafından tanzim edildi.

1911: Ziya Gökalp tesirinde kalan Köprülü, ülkede Türkçülük ve milliyetçilik fikirlerini araştırma ve yayma gayesiyle 1908'de teşekkül eden Türk Derneği'nin sonraki hali niteliğinde 1911'de kurulan Türk Yurdu Cemiyeti'ne katıldı.

1912: Türk Yurdu Cemiyeti'nin bu yıl içerisinde devamı sayılan Türk Ocağı âzâları arasında yer aldı.

20 Aralık 1913: Halid Ziya Uşaklıgil'in istifasıyla boşalan İstanbul Darülfünunu (Üniversitesi) Müderrisliğine (Profesörlük) tayin edildi. Köprülü yirmi üç yaşında genç bir profesördür. Bu sayede ilmi çalışmalarını oluşturacağı elverişli bir ortam buldu ve sonradan her biri sahasında uzman hocaların yetişmesini sağladı.

Aynı yıl Fransız ilmî metotlarından ve şahsi araştırmalarından istifade ederek *Türk Edebiyatı Tarihinde Usul* adlı mühim makalesini *Bilgi Mecmuası*'nın ilk sayısında neşretti. Bu makalesiyle Türk Edebiyatı tarihinin çağdaş bir ilmi metotla nasıl yazılacağını / yazılabileceğini gösterdi.

1914: Bu sene içerisinde tesis edilen Türk bilgi Derneği'nin Türkiyat Şubesi'nin âzâ ve umumi katibi oldu.

1915: Ziya Gökalp'in güçlü tesiri altında bulunan Köprülü, Gökalp'in önyak oluşuyla Ali Emiri Efendi reisliğinde kurulan Âsâr-ı İslâmiye ve Milliye Tetkik Encümeni'nin umumi katibi oldu.

İlk sayısı bu yıl içerisinde neşredilen *Milli Tetebbular Mecmuası*'nın müdürlüğünü yürüttü.

Milli Tetebbular Mecmuası'nın birinci ve ikinci cildindeki *Türk Edebiyatında Âşık Tarzının Menşe ve Tekâmülü Hakkında Bir Tecrübe* ve *Türk Edebiyatı'nın Menşei* başlıklı tetkiklerini neşretti.

1918: *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* adlı ilk büyük eserini bu senenin sonunda neşretti. Bu eser batıda büyük bir ilgiyle karşılandı. Ünlü Macar Prof. G. Németh, Prof. J.H. Mordtmann, Prof. Cl. Huart, Köprülü'nün bu eseri nedeniyle onun şahsı yanında Türkiye'yi de tebrik ettiler. Sonraki zamanlarda Köprülü, Avrupa ilim âlemiyle ilk temasının bu eseriyle başladığını söyleyecektir.

1920-1921: *Anadolu'da İslamiyet, Türk Edebiyatı'nın Ermeni Edebiyatı Üzerindeki Tesirleri* adlı adını taşıyan mühim makaleleri ve ilk iki cildini neşrettiği *Türk Edebiyatı Tarihi* ününü iyice arttırdı.

1922: *Anadolu'da İslamiyet* adlı önemli makalesini neşretti.

1923: Cumhuriyetin ilanında sonra özellikle maarif sahasındaki işlerin düzenlenmesi gayesiyle oluşturulan heyette Ziya Gökalp, Ahmet Ağaoğlu vb. azalar yanında Köprülü de seçilmişti.

İstanbul Üniv. Edebiyat Fakültesi Reisliği'ne(Dekanlığına) seçildi.

Paris'te dinler düzenlenen Dinler Kongresi'ne katıldı.

Ziya Gökalp bu sene içerisinde çıkardığı *Türkçülüğün Esasları* adlı tanınmış eserinde “Köprülüzâde Fuad Bey, Türkiyat sahasında büyük bir mütebahhir ve âlim oldu. İlmi eserleriyle Türkçülüğü tenvir etti.” sözleriyle Köprülü'nün ilmi milliyetçiliğini takdir etti.

Maarif Vekâleti Telif ve Tercüme Heyeti Reisliği'ne tayin edildiyse de bu görevi kabul etmedi.

Türkiye Tarihi'ni neşretti.

1924: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Türk Din Tarihi hocalığı yaptı.

Maarif Vekili Vasıf (Çınar) Bey'in ısrarıyla vekâlete yeni bir düzen vermek gayesiyle 8 ay süresince bu vekâletin müsteşarlığını yürüttü.

1925: Maarif Vekaletindeki görevinden ayrıldıktan sonra Bakanlar Kurulu kararıyla Köprülü'nün önderliğinde kurulan Türkiyat Enstitüsü'nün başına getirildi. Atatürk'ün isteğiyle 1925'te İstanbul'da toplanması tasarlanan milletlerarası ilk Türkoloji Kongresi'nin hazırlanmasına memur edildi.

Türkiyat Enstitüsü organı olarak 1925'ten beri neşrine devam *Türkiyat Mecmuası* müdürlüğünü yürüttü.

Rusya'nın en tanınmış şarkiyatçıları W. Barthold, Karaçkowsky ve Oldenburg'un müşterek teklifleri üzere Sovyet İlimler Akademisi'nin 5 Kasım 1925 tarihli celsesinde haberleşme âzâlığına seçildi ve bu haber 20 Kasım'da kendine mektupla bildirildi.

Sovyet İlimler Akademisi'nin 200. kutlama merasimine katıldı.

Macar Şark Tetkikleri İlim Cemiyeti'nin haberleşme âzâlığına seçildi.

1926: Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1929'a dek sürdüreceği Medeniyet Tarihi dersi hocalığına başladı.

Bakü'de Türkiyat Kongeri'ne katıldı.

Bir cilt halinde neşredilen *Türk Edebiyatı Tarihi* onu yurt içinde ve yurt dışında Türkoloji sahasının en büyük üstadı haline getirdi.

1927: Tarih Encümeni Reisliği'ne seçildi.

Heiderberg Üniversitesi Köprülü'ye fahri felsefe doktorluğu payesi verdi.

1928: Oxford'ta Müsteşrikler Kongresi'ne katıldı.

1929: Londra'da Dinler Tarihi Kongresi'ne katıldı.

Çekoslovak Şark Cemiyeti Muhabir âzâlığına seçildi.

1931: *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülâhazalar* adlı monografisi ile Avrupalı birçok tarihçinin iddialarına cevap verdi.

1932: *Encyclopaedia of Islam* (Leiden)'in *Turks* maddesine *Türk Edebiyatı Tarihi* bölümüne yazdığı maddeyle katıldı. Türk Edebiyatı tarihini kullanılmamış kaynakları kullanarak inceledi.

1933: Ordinaryus Profesör oldu.

1934: Türkiye Cumhuriyeti'ni temsilen Firdevsi'nin 1000. yıldönümü kutlama merasimine Tahran'a gitti.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı bulunduğu sırada Atatürk'ün ısrarı ile Kars milletvekilliğine seçildi.

Sorbonne Üniversitesi'nin davetlisi olarak Paris'e gitti. Orada Osmanlı Devleti'nin kuruluş meselesini ele alan üç konferans verdi. Mesele hakkındaki mülâhazaları dünya ilim camiasında ses getirdi.

1935: Paris'te bir yıl evvel verdiği konferanslar *Les Origines de L'Empire Otoman* adıyla kitap halinde neşredildi.

1936: *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*'ni tek başına çıkardı.

1937: Atina Üniversitesi fahri doktorluk payesi verdi.

1939: Alman İmparatorluğu Arkeoloji Enstitüsü muhabir âzâlığına seçildi.

Sorbonne Üniversitesi ona fahri doktorluk unvanı verdi.

Macar İlimler Akademisi muhabir âzâlığına seçildi.

Tedris hayatının yirmi beşinci yılını doldurması münasebetiyle bir merasim tertip edildi.

1941: Bu yıla kadar milletvekilliği ile Ankara ve İstanbul'daki hocalık görevlerini bir arada yürüten Köprülü, bundan sonra fiili hocalıktan ayrıldı.

1940: Bu yıl Dr. Adnan Adıvar'ın murahhas müdürlüğü altında neşredilmeye başlayan *İslam Ansiklopedisi*'ne makale yazmaya başladı.

1943: *Anadolu Selçukluları Tarihinin Yerli Kaynakları* adlı makalesini neşretti.

Osmanlı İmparatorluğunun Etnik Menşei Meseleleri adlı makalesini neşretti.

Şubat ayında T.B.M.M.'in müttefikler yanında harbe girip girmemesi hususunda yapılan gizli müzakerelerde uzun bir konuşma yaptı. Bu konuşmada harbe iştirake şiddetle karşı çıktı.

1945: Fuad Köprülü, 19 Eylül, 1945 tarihli *Vatan* gazetesinde çıkan *Demokrasi Ruhu* başlıklı makalesinde totaliter rejimlerin yaşayamayacağından bahsettiğinden ve memleketimizde demokrasi ruhu yaratmak için, siyasi ve başka sahalarda yapılması lazım gelen şeyler üzerinde durduğundan ve bunların yanında önceki siyasi neşriyatından dolayı C.H.P.'den ihraç edildi.

Bütçeye kırmızı oy veren yedi milletvekili arasında yer aldı.

Üç arkadaşı ile birlikte verdiği *Üçlü Takrir* ile Türkiye'de yeni bir havanın esmesinde büyük bir rol oynadı.

1946: 7 Ocak 1946'da Bayar, Menderes ve Koraltan ile birlikte Demokrat Parti kurucuları arasında yer aldı.

Temmuz'da yapılan seçimlerde İstanbul'dan milletvekili seçildi.

Demokrat Parti'nin fikri veçhesini temsil eden Köprülü, siyasi düşüncelerini *Kuvvet*, *Kudret*, *Vatan* ve diğer gazetelerde yazdığı yazılarla dört yıl boyunca devam etti.

1947: Amerika Şark Cemiyeti tarafında şeref üyeliği verildi.

1948: Türkiye topraklarının büyük bir kısmının Sovyet Gürcistanı'na verilmesi hakkında Komünist Gürcü âlimlerinin propaganda mahiyetindeki yazılarına verdiği seet ve susturucu eleştiriler nedeniyle Sovyet İlimler akademisi evvelce verdiği haberleşme âzâlığını geri aldı.

1950: 22 Mayıs'ta Dışişleri Bakanlığı'na seçildi.

Dr. Adnan Adıvar'ın murahhas müdürlüğü altında neşredilmeye başlayan *İslam Ansiklopedisi*'ne yazdığı makalelerin sayısı yetmiş biri buldu.

Altmış yaşını dolduran Köprülü için iki *Armağan* neşredildi.

1951: Türkiye'nin Atlantik Paktı'na alınması için gerçekleştirdiği girişimler sonucunda Kuzey Atlantik Paktı Teşkilatı Ottawa'da bu yönde ittifakla karar aldı. Kendi ifadesine göre Türkiye ilk defa eşit şartlarla milletlerarası bir teminata kavuşmuş oluyordu.

1953: Üçlü Pakt Atina'da ilk şeklini aldı. Sonrasında Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye dışişleri bakanları Ankara'da beş yıllık ittifak ve yardım paktı imzaladı. Türk-Yugoslav Ticaret Antlaşması Ankara'da imzalandı. Bu ittifakların kurulmasında Köprülü önyak oldu.

1957: İktidar vaatlerini unutmaya başlayıp onu takip ettiği siyasetten uzaklaştırmaya başlayınca Demokrat Parti'den istifa etti.

Hürriyet Partisi'ne çalışmalarına bir müddet katıldı.

1958: Harvard Üniversitesi'nin daveti üzerine Cambridge giden köprülü ders yılını burada geçirdi. Yabancı neşriyatı da yakından takip fırsatı yakaladı.

Amerika'da tetkiklerde bulundu. Harvard'ta ve Columbia Üniversitesi'ne bağlı Yakın ve Orta-Şark Dilleri Enstitüsü'nde konferanslar verdi.

1959: Amerikan Tarih Cemiyeti tarafından şeref üyeliği verildi.

1960: 6-7 Eylül hadiseleri bahane edilip tevkif edildi ve Yassıada'ya gönderildi. Bu münasebetle, Harvard'dan H.A.R. Gibb, Columbia'dan T.Halasi-Kun, D.R.Rustow, J. Schacht; Utah'dan F.R. Latimer, Washigton'dan N.N. Poppe, Michigan'dan J. Steward-Robinson, California'dan A.Tietze, Princeton'dan W.Thomas'ın imzasıyla, Cemal Gürsel'e -birer kopyası Ankara, İstanbul gazetelerinin hepsine- 14 Ekim, 1960 tarihli bir mektup gönderdi. Amerika'nın muhtelif üniversitelerine mensup dokuz bu Profesör bu şekilde Köprülü hakkında Milli Birlik Komitesi'nin dikkatini çekmeye çalıştı.

Üç ay süren mevkufiyetinden sonra tahliye dildi.

Annesini kaybetti.

1961: Bazı arkadaşlarıyla Demokrat Parti gibi liberal bir program takip edecek Yeni Demokrat Partisi'ni kurdu.

1962: Yeni Demokrat Partisi'ni kapatma teşebbüsü gerçekleşti, Köprülü'nün ifadesi alındı. Benzeri nedenler parti teşkilatının genişlemesine imkân vermedi.

1964: Ankara'da Macar Sefareti'nde Macar sefiri İmre Kutas vasıtasıyla, 1939 Macar İlimler Akademisi'nin tevcih ettiği haberleşme âzâlığının şeref üyeliğine çevriliğini bildiren diplomayı aldığı toplantıya katıldı.

Londra'daki Şark ve Afrika tetkikleri Mektebi'nin haberleşme üyeliğine seçildi.

Kendisi için şeker ve damar sertliği hastalığı teşhisi kondu.

1965: 10 Ekim seçimlerinde Adalet Partisi'ne istekleri üzere, partisinin amblemi kıratı kullanma izni verdi. Bu, siyasi hayattan çekileceğinin işareti oldu.

1966: Çalışmalarını ve eski kitaplarını F.A. Tansel'in yardımıyla yeniden neşretme ile ilgileniyordu. Bu münasebetle 15 Ekim Cuma günü T.T.K'ya giderken Ankara'da geçirdiği trafik kazası neticesinde sol femur kemiği kırıldı. Rahatsızlığı pek ciddi olmamasına rağmen düştüğü yataktan bir daha kalkamadı. Şeker ve damar sertliği hastalığı rahatsızlığının şiddetlenmesine yol açtı. 28 Haziran'da 12.40'ta İstanbul'da Baltalimanı Kemik Hastanesi'nde vefat etti. Vefatında 76 yaşında olan Köprülü, Çemberlitaş'taki Köprülü Türbesin'de babası Faiz Bey yanına defnedilmiştir.

1950 SONRASI M. FUAD KÖPRÜLÜ BİBLİYOGRAFYASI*

1. *Dünya Sulhu ve Türkiye'nin Dış Siyaseti, American International News Service, 19A.A.* Buradan naklen *Hürriyet* gazetesi, 20 Ağustos, 1950.

2. *Turkey's Foreign Relations in. 1952, Turkish Information Office, 1952, 19 sayfa*

(*Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün Konuşması, Aralık, 1951*).

3. 1952'de *İstanbul'da Toplanan XXII. Müsteşrikler Kongresi'nin Açış Nutku, İslam*

Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, c. I., İst., 1953 ve ayrı basım.

4. *Alcune Osseroazioni Interno all'infuleza delle Istituzioni Bizantine sulle Istituzioni Ouomane, Pubblicazioni Dell'istituto Per L'Oriente, Nr. 50, Roma, 1953, 174 sayfa.*

5. *1945'den 1957'ye .. Ne İdi, Ne Oldu? Vatan* gazetesi, 6 Ekim, 1957 (*Yeni Gün* gazetesi tarafından iktibas edilmiştir).

* Kaynak: Fevziye Abdullah Tansel, a.g.m., s. 633-635.

6. *Programını Unutan Demokrat Parti, Vatan*, 10 Ekim, 1957.
7. *Bizde Siyasi Ahlak, Vatan*, 13 Ekim, 1957.
8. *Demokrat Parti'nin Kapalı Beyan-namesi, Vatan*, 17 Ekim, 1957.
9. *Seçimlere Girerken, Vatan*, 21 Ekim, 1957.
10. *1957 Seçimleri, Vatan*, 4 Kasım, 1957.
11. *Demokrasi Yolunda, 1945–1950: I- Dün, Bugün, Vatan*, 12 Kasım, 1957.
12. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: II-İkinci Dünya Harbi'ne Kadar, Vatan*, 14 Kasım, 1957.
13. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: III - Harp Sonunda Dünya ve Türkiye, Vatan*, 17 Kasım, 1957.
14. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: IV- Türkiye'de Demokrasi, Vatan*, 19 Kasım, 1957.
15. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: V - C.H.P. İçinde İlk Hareketler, Vatan*, 21 Kasım, 1957.
16. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: VI- Dörtlü Takrir, Vatan*, 23 Kasım, 1957.
17. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: VII- Takrir'in Gurup'ta Müzakeresi, 4'e Karşı 400 Kişi, Vatan*, 25 Kasım, 1957.
18. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: VIII- Meclis'te Bir Hadise, Vatan*, 27 Kasım, 1957.
19. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: IX- C.H.P. 'den Çıkarılışımız, Vatan*, 2 Aralık, 1957.
20. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: X- Demokrat Parti Kurulana Kadar, Vatan*, 4 Aralık, 1957.
21. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: XI- Demokrat Parti'nin Kuruluşu, Vatan*, 6 Aralık, 1957.
22. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: XII-Demokrat Parti Programı, Vatan*, 9 Aralık, 1957.
23. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: XIII–1946 Seçimleri 'ne Kadar, Vatan*, 19 Aralık, 1957.
24. *Demokrasi Yolunda, 1945–50: XIV–1946 Seçimleri, Vatan*, 22 Aralık, 1957.
25. “Amerika'nın Sesi Radyosu Bilgi Ufukları Programı: Tanınmış Siyaset ve İlim Adamı Prof. Köprülü, İstikbal ve Milletlerarası Meseleler Hakkında Görüşünü İzah Etti”, *Dostluk*, c. I., nu. 10, 17 Nisan, 1957.

26. *Yüz Yıllık Bir Dava: Türkiye’de Hürriyet Mücadeleleri, Vatan*, 1 Mayıs, 1958.
27. *Hangisi Üstün: Parti Menfaati mi, Memleket Menfaati mi? Vatan*, 19 Mayıs, 1958.
28. *Yeni Zamlar Karşısında: İktisadi Buhranın Son Safhaları, Vatan*, 17 Haziran, 1958.
29. *Harvard’da Bir Konferans: Türk Milleti’nin Hedefleri, Cumhuriyet*, 4 ve 5 Kasım, 1959.
30. *Bir Nutuk Münasebetiyle, Vatan*, 9 Kasım, 1959.
31. *Maarifimizin Bugünkü Durumu, Vatan*, 23 Kasım, 1959.
32. *Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları’ndan, VIII. Seri.-Sayı 3, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1959, XIV+124 sayfa.
33. *Namık Kemal, Renan Müdafaaamesi (İslamiyet ve Maarif)*, Yayınlayan: Ord. Prof. M. Fuad Köprülü, Milli Kültür Yayınları-Dini Kültür Serisi, Nu. 1., Ankara, Güven Matbaası, 1962, 78 sayfa.
34. *Türk Saz Şairleri, I.-Türk Edebiyatı’nda Âşık Tarzı’nın Menşe ve Tekâmülü, XVI. ve XVII. Asır Saz Şairleri*, Milli Kültür Yayınları, Türk Dili ve Edebiyatı Serisi, Nu. 1., Ankara Güven Basımevi, 1962, s. 1–182.
35. *Türk Saz Şairleri, II.-XVII. Asır Saz Şairleri*, Milli Kültür Yayınları, Türk Dili ve Edebiyatı Serisi, Nu. 2, Ankara, Güven Basımevi, 1962 s. 183–378.
36. *Türk Saz Şairleri, III.-XVIII. Asır*, Milli Kültür Yayınları, Türk Dili ve Edebiyatı Serisi, Nu. 3, Ankara, Güven Basımevi, 1962, s. 379–518.
37. *İslam Medeniyeti Tarihi*, Prof. Dr. W. Barthold’tan tercüme, *Başlangıç ile İzah ve Düzeltmeler* kısmı ilave edilmiştir; *Geniş İzah, Düzeltme ve İlaveler ile*, İkinci Basım, Diyanet İşleri Başkanlığı Neşri, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1963, XXIV +368 sayfa.
38. *Dış Politika Nasıl Olmalıdır; Türkiye’nin Siyasetinde Değişecek Bir şey Yoktur* (Beyanat), *Cumhuriyet* gazetesi, 11 Ekim 1964.
39. *Türk Saz Şairleri, IV.-XIX. Asır Saz Şairleri*, Milli Kültür Yayınları, Türk Dili ve Edebiyatı Serisi, Nu. 4, Ankara, Güven Basımevi, 1964, s. 519–700.
40. *Demokrasi Yolunda (On the Way to Democracy)*, Tibor Halasi-Kun Neşri, Mouton and Co., London-THE HAGUE-Paris, 1964, XXXII+928 sayfa (Bu kitapta, müellifimizin 1945 50 yılları arasında muhtelif gazetelerde çıkan

283 siyasi makalesi toplanmıştır. Amerika, İngiltere üniversitelerinde, Şarkiyat sahasında çalışan talebelere, Türkçenin güzel bir örneği olarak ve fikren gelişmeleri için okutulmakta, tavsiye olunmaktadır).

41. *Orta-Asya Türk Dervişliği Hakkında Notlar, Türkiyat Mecmuası*, c. XIV., 1964, s.259–262.

42. *Türk Saz Şairleri*, V.-XIX. Asır Saz Şairleri, Milli Kültür Yayınları, Türk Dili ve Edebiyatı Serisi, Nu. 5, Ankara, Güven Basımevi, 1965, s. 701–826.

43. *Yunus Emre'nin Mezarı*, *Meydan Mec.*, nu. 20, Haziran, 1965.

44. *Edebiyat Araştırmaları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları'ndan VII. Seri.-Sayı: 47, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1966, XIV +4 72 sayfa.

45. *Türk Edebiyatı'nda tık Mutasavvıflar*, İkinci Basım, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1966, XXIV +376+16 sayfa.

M. FUAD KÖPRÜLÜ BİYOGRAFİK BİBLİYOGRAFYASI*

----- Banarlı, N. Sami; Köprülü'nün Hayatından Çizgiler, Türk Kültürü. S.47. Eylül 1966. s. 32–41.

----- Banarlı, N. Sami; Avrupalı Âlimler ve Fuat Köprülü, *Meydan Gazetesi*, S.83. 84, 85, İstanbul,1966.

----- Caferoğlu, Prof. Dr. Ahmet; Bilinmeyen Tarafları ile Üstat Fuat Köprülü. Türk Kültürü. S.47,1966. s. 15–19.

----- Djafferoğlu, Ahmet; Die Turkische Sprach forschungund Prof. Dr. Mehmed Fuat Köprülüzade, *Der Reue Orient*. Aug.- Sept. S.41. 1929.

----- Eren, Hasan - T. Halasi Kun; Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar, Fuat Köprülü'nün Doğumunun 60.Yıldönümünü Kutlamak İçin, Ankara. TFKB. 1950.

----- Es, Hikmet Feridun; Sorbon Üniversitesine Türk Bayrağını Çektiren Adam, *Yedigün*, 5 Aralık 1939.

----- İnan, Abdülkadir; Fuat Köprülü - Yusuf Ziya Münakaşaları Üzerine, Türk Kültürü, S.47, 1966, s. 41–45.

* Fuat Özdemir'in şu monografisinin bibliyografyasından seçkidir. Ayrıntı için bkz. Fuat Özdemir, *Fuat Köprülü'nün Türk Saz Şairleri Üzerindeki Çalışmaları*, Kültür Bakanlığı yay., 2000.

----- İzler, Aynur; Fuat Köprülü'nün İlk Yazıları, Türk Kültürü. S.47. 1966. s. 60–63.

----- Karahan, Prof. Dr. Abdülkadir: Köprülü ve Eseri. Türk Kültürü. S.47. 1966. s. 5–7.

----- Karahan, Prof. Dr. Abdülkadir: Edebiyat Tarihçisi Olarak Fuat Köprülü. Türk Kültürü, S.57,1967. s. 18–20.

----- Köprülü, Dr. O. Fuat; Prof Fuat Köprülü'nün Not Alma Sistemi ve Kitap Telakkisi. Türk Kültürü. S.57. 1967. s. 641–644.

----- Köprülü, Dr. O. Fuat; Fuat Köprülü Bibliyografyasına Yeni İlaveler, Türk Kültürü, S. 120, 1976, s. 18–20.

----- Köprülü, Dr. O. Fuat; Vefatının 10. Yıldönümünde Fuat Köprülü. Türk Kültürü. S. 167. 1976. s. 651–653.

----- Köprülü, Orhan F.; Köprülü'den Seçmeler, Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972.

----- Köymen, Prof. Dr. Mehmet Altay; Fuat Köprülü ve Muhit. Türk Kültürü. S.128. 1973. s. 7–11.

----- Osman Bölük, Günvar; Ölümünün 10.Yılında Fuat Köprülü, Hayat Tarih Mecmuası, Yıl. 12, c. 1, S.7. 1976. s. 23–29.

----- Özerdim, Samı N.; Fuat Köprülü'nün Yazıları, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar 1, Aynı basım.TTKB, 1951.

----- Sayman, Şerif Hulusi; Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün Yazıları İçin Bibliyografya, İstanbul, Ahmet Halit Kitabevi. 1940.

----- Şakiroğlu, Mahmut H.; Fuat Köprülü'nün Bilinmeyen Bir Beyanatı Dolayısı ile Bibliyografyasına Bir Ek. Türk Kültürü. S. 134. 1975.

----- Tansel, F. Abdullah; Prof. Fuat Köprülü Hakkında Bazı Notlar, Türk Kültürü. 8.57. 1967. s. 12–17.

----- Tansel, F. Abdullah; Prof. Fuat Köprülü'nün Şiirleri, Belleten. c.XXX. S. 120. Ankara. TTKB.1966. s. 637–645.

----- Tansel. F. Abdullah: Fuat Köprülü'nün Önsözyle Basılan Eserler ve İmzasız Bir Önsözü, Kubbealtı Akademi, Mecmuası, S.3, 1974.

----- Turan. Prof. Osman: Hasan Eren - Emin Bilgiç: 60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuat Köprülü Armağanı, İstanbul, Osman Yalçın Matbaası,1953.

----- Türk Ansiklopedisi. Fuat Köprülü Maddesi, c.22, s. 288.